

Peter Rúfus

Ako

si sa

spoznala

V ten deň radšej nemal
vytiahnuť päty z domu

Peter Rúfus

*Ako
si sa
spoznala*

IKAR

Copyright © 2024 by Peter Rúfus
Cover design © 2024 by Lenka Ladňáková
Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

Redigovala Nataša Ďurinová.
Obálku navrhla Lenka Ladňáková.
Fotografia na obálke: Shutterstock.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava, v roku 2024
ako svoju 2 236. publikáciu v elektronickej podobe.
Sadzba a zalomenie do strán ITEM, spol. s r. o., Bratislava.

ISBN 978-80-551-9456-1

Ahoj! Neuveríš, čo sa mi dnes stalo. Sedím v autobuse, slúchadlá v ušiach, nohy unavené z nekrátkeho životného príbehu a cesta predou mnou ktoviekam. Zrazu sa v playliste objavila medzera a po nej si sa s ďalšou pesničkou objavila ty. Rovno pred mojimi očami. Z ničoho nič! A vtedy som si spomenul, ako sme sa prvý raz spolu rozprávali, na naše začiatky, tvoje úsmevy, na všetko...

Hoci sa poznáme už dlho, práve som si uvedomil, že tento príbeh som ti vlastne nikdy nepovedal.

Ten deň sa začal fantasticky. Hneď po zobudení som vedel, že to bude výnimočných dvadsaťštyri hodín. Vstal som, obliekol som sa, a keďže som mal dobrú náladu, rozhodol som sa pre vajíčka. Neodradilo ma ani to, že v chladničke boli len dve, hoci som mal chuť na štyri. V to ráno došiel aj kečup a ako každý kečup vo fľaške, upozornil na to stodvanástimi kvapôčkami v metrovom okruhu.

Praženica, aj keď za to nemohla, tým okamžite stratila na chuti tridsať percent. Zjedol som teda polovicu zo štyroch vajíčok a šiel sa prezliecť, aby som sa po odkvapnutí zubnej pasty mohol prezliecť ešte raz. Stále

mi to nevadilo, hoci teraz, keď to píšem, priznávam, že už mi to mohlo byť podozrivé.

Trolejbus mi išiel o desať minút. Obliekol som si bundu a pozrel von oknom. Áno. Pršalo. Dáždnik som mal v aute, rozhodol som sa teda, že v ten deň zoberiem so sebou kľúče od auta na výlet. Lenže tie boli spolu s autom (prekvapivo) v servise. A hádaj, kto tam bol s nimi na výlete? Dáždnik!

Zastrčil som si teda ruky do vreciek, nos do bundy a vybral sa do života. Trolejbus som videl už od vchodu, tak som sa rozbehol na zastávku. Neušiel mi, bol som tam dve sekundy pred ním! Ibaže to bola služobná jazda a cez tie výmoly, ktorých hladinku jemne čerí každá pravidelná linka brzdiaca na zastávke, preletel ako osemnásťtonový vodný skúter. V ten deň som podľa svojich výpočtov prekonal mužský svetový rekord v počte ranných prezlečení a podľa dostupných znameení som nemal vytiahnuť päty z domu.

V ten deň sme sa spoznali.

Odo mňa pre teba

LÍSTOK S ČÍSLOM

„Tell me more! Tell me more!“ určite niečo kričí v tvojom vnútri. Ako Olivia Newton-John na Travoltu. Vy ženy chcete vždy vedieť podrobnosti. Celý príbeh. A ešte aby ste pred ním, v jeho strede aj na konci vyzerali oslňujúco. Určite chceš vedieť detaily, pretože detaily sú pre ženy skutočným dôkazom podstaty mužovej lásky. A keď si chlap po toľkých rokoch nepamätá detaily... Tak nech aspoň nosí kvety!

V ktorej stanici svojej cesty som zbadal tú malú bočnú cestičku, ktorá sa zjavila odnikiaľ, nenápadne sa približovala, až bolo úplne jasné, že sa raz pripojí k tej mojej?

Úprimne? Neviem ti povedať. Asi keď som nastúpil do nového zamestnania. Pracoval som v jednom z tých moderných komplexov administratívnych budov, čo majú na prízemí obchodné priestory každého druhu. Poznáš to: kaviarne, drogéria, potraviny, banky, pošta...

Každé ráno rovnaká rutina. Nájsť parkovacie miesto, vojsť do budovy a absolvovať celú tú promenádu sklenných výkladov, v ktorých plávajú ľudia na obdiv ako vo vodnom svete. A len čo si zapamätáš polohu každého

obchodu a jednotlivé zmeny zamestnancov, už upriamuješ pohľad iba na špičky topánok či displej telefónu. O ôsmej ráno. O piatej večer. Cestou na obed a cestou z obeda. Kalvária moderného zamestnanca.

Toto trvalo zopár dní. Či týždňov? Nevieť, zlievalo sa mi to. Niekedy som mal utorok tri dni v kuse. A potom som sa čudoval, že je deň pred víkendom a nestihol som ísť v stredu na poštu a deň predtým na kávu s... Už ani neviem s kým. No bol na mňa našťavaný.

Zábavné na tom je, že ani jeden z nás si to neuvedomil. Moja práca bola stereotypná. To bude tým. Dennodenne sedieť za stolom a robiť pre ľudí... No... služby. Taký úver, taká pôžička, taký dôchodkový program...

„Čo pre vás môžem urobiť, pane? Nie, hotovostné operácie má na starosti kolega. Prepáčte, ale musíte mať číslo. Je mi skutočne ľúto, že ste si to nevšimli. Rád by som vám pomohol, ale...“

Rád pracujem s ľuďmi, i keď niekedy zo mňa vysávajú všetko. Akoby som bol pre nich hromozvod alebo špongia, ale to patrí k tomu. A ešte ma rozčuľujú tie sklenené steny, ktorými sú všetky podobné pobočky obohnané. S kolegami sme sa síce striedali za rôznymi stolmi, no buď na mňa „čumákovali“ fajčiari zvonku, alebo okoloidúci z pasáže. Cítil som sa ako vo výklade. Niekedy už len chýbalo, aby nám klopali ako rybičkám na sklo akvárika.

Neber to zle, netrpel som depresiami. V konečnom dôsledku som mal tú prácu rád. Boli sme super kolek-

tív. Šéfka bola oukej. Aj plat bol fajn, plus jeden-dva benefity k dobru. Na tie časy...

Určite si na to obdobie spomínaš. Kríza sem, kríza tam, prepad akciových trhov, nárast cien nehnuteľností, drahý benzín, na dôchodky nebude... Asi v dôsledku ustavičného bombardovania verejnosti podobnými správami sa verejnosť začala zaujímať o sporenie.

Každé svetlo potrebuje trochu tmy, aby mohlo zažiarieť. A tak si zažiarila ty. Zčista-jasna. Paradoxne, v jednom z takých akvárií. Otvorili sa sklenené dvere a ty si prvý raz vstúpila do našej pobočky. A do môjho života.

Bolo na tebe vidieť, že si tam prvýkrát. Na každom je to vidieť. Rozhliadne sa, všimne si poradové čísla na tabuli a následne hľadá automat na lístky. Ľudia, čo u nás už niekedy boli, to nerobia. V ten deň som bol na oddelení (rozumej za stolom) investovania a sporenia.

Malá zmena oproti bežnému dňu. Klientov je menej, no zato sa s nimi zabávam omnoho dlhšie. Vtedy sme boli malá pobočka novej banky, o špecializovanom pracovnom zaradení zamestnancov, ako je to dnes, nemohla byť ani reč.

Novopríchodzím nevenujem pozornosť, osemdesiat až deväťdesiat percent potrebuje hotovostnú operáciu či vklad. No ty si zasadla za môj stôl. Úsmev pre zákazníka, nacvičená fráza a poďme na to. (Bože, koľkýkrát už?): „Dobrý deň, ako vám môžem pomôcť?“ Takto si na ten deň spomínam ja. Ako si naň pamätáš ty? Viem, že túto otázku si musíš položiť sama, no znova počujem z diaľky ženský rev: „Details, details!“

Dobre, dobre. Poznám ťa už roky, akú-takú predstavu ti viem ponúknuť. Zrejme si bola v tom administratívnom komplexe na stretnutí alebo si na nejaké išla. Prišla či skončila si skôr, ako si plánovala, a ešte si musela na niekoho čakať, kým si sa mohla pohnúť k ďalšej úlohe dňa. Chvíľu si nemala čo robiť. Nákup domov nebolo potrebné urobiť, z drogérie si mala všetko a nablízku nebol žiaden obchod, kde by si len tak nazrela.

Navyše už nejaký čas ťa otravovala nepomenovaná a nejasná myšlienka, že by si mala začať sporiť. Niekoľko týždňov sa ti ju darilo zaháňať tým, že vždy sa našlo niečo dôležitejšie, prečo si sa tomu nemusela venovať.

Ale teraz (vtedy) si sa ocitla na mieste, ktoré malo pre tieto dobiedzavé myšlienky svoju pobočku. A keďže si mala čas, prešla si dverami. Sebavedome si ťukla do automatu a ten ti vyplul lístok.

Samozrejme, vôbec si nespomínaš, že najprv si ten automat zmäteným pohľadom hľadala. Každý sa na novom mieste snaží tváriť, akoby ho poznal ako svoju dľaň, a pokúša sa pri ničom nezaváhať. Pred tebou čakali len dvaja ľudia. Na perách ti zahral úsmev, aký vyčaríš, keď sa ti podarí oklamať systém a vesmír, pretože za normálnych okolností by si tam bola tak pätnásť. No keďže ty nebývaš súčasťou normálnych okolností, tí dvaja všiváci sa nepohli štvrtíhodinu. Už si krčila lístok a rozmýšľala, či predsa len nekúpiš niečo v potravinách na večeru, keď zrazu obaja vstali. Prišiel na nich rad. Na každého raz príde.

A ďalšia iskierka nádeje, ktorá sa rozhorela v plameň, keď z útrobov pobočky vyšiel ďalší pracovník – ja. A posadil sa za prázdny stôl. Všemocná tabuľa nad našimi hlavami preblikla a naskočilo tvoje pokrčené číslo.

„Dobrý deň, ako vám môžem pomôcť?“ ozvalo sa z mojej strany stola. Tvoje biele zuby sa zjavili v prívetivom úsmeve, v ktorom som zbadal o štipku viac. Iste, každý si klameme, robíme nádeje a dobre viem, na koľkých takých ako ja si sa v ten deň či mesiac usmiala. Mne však stačí málo. Tak som sa usmial aj ja. Tiež o trochu viac, ako by sa pri zakladaní sporiaceho produktu patrilo.

„Dobrý, chcela by som...“

A tak sme sa prvýkrát začali rozprávať.

STOLNOÚSMEVOVÝ TENIS

Prejavila si záujem vstúpiť do druhého piliera a investovať do nášho dôchodkového fondu. Potešilo ma to a prekvapilo zároveň. Okolo tohto produktu bolo pravidelne veľké haló, každá vláda otvárala a zatvárala možnosti prestúpiť z jedného piliera do druhého; jedna sporenie zhadzovala, druhá vlebila a výsledok bol, že bežní ľudia boli z toho mešuge. Na trhu mala naša banka v tejto oblasti najmenší podiel, takže túto problematiku som často neriešil. Banka (teda ja) však bola pripravená vyhovieť ti. Trvalo to síce chvíľu, lebo som musel ísť po papiere do skladu a aj šéfka mala niečo prednostnejšie, kým mi žiadosť podpísala. S úsmevom si však čakala. S krásnym úsmevom, ale to som ti už vravel. Nenúteným a príjemným. Taký nebol častým úkazom.

Prekvapila ma aj tvoja znalosť a rozhodnosť. Väčšina ľudí sa ešte pýta na možnosti, odporúčania alebo premýšľa nad rozvrhnutím podielov do fondov. Ty si presne vedela, čo chceš.

(Mám rád rozhodné typy. Sú sympatické. A šetrí to čas.)

Nahadzoval som údaje do počítača, keď zrazu kurzor zastal. A viac sa nepohol.

Nie, nie, prosím, prosím nie...

Enter, enter, backspace, escape. Nič. Skúsil som overenú metódu siedmich rýchlych úderov po escape, no ani to nepomohlo. Pozrel som sa na kolegu, ktorý pri vedľajšom stole zvädzal rovnaký boj.

No výborne.

„Deje sa niečo?“ doletelo ku mne spoza stola. Na chvíľu som zabudol, že tam sedíš.

„Ale nie, nie, slečna, len...“ posledný zúfalý pohľad na neblíkajúcu čiarku visiacu v priestore ako varovný prst. „Vyzerá to, že nám spadol systém.“

Tvoj úsmev sa zmenil, ale nezmizol. Len si nadvihla kútiky v štýle: Toto sa môže stať iba mne.

(Keby si tak bola v dané ráno so mnou... Dobré, toto vyznelo zvláštne. Mal by som asi začať trochu premýšľať, než niečo napíšem.)

„Bude to problém?“

„Ale nie, to nie, len to budeme musieť vypísať ručne.“ Nefungujúci systém znamenal nefungujúcu tlačiareň.

„Ja alebo vy?“

„Ja, samozrejme, prepáčte.“

Pousmial som sa. Bod pre teba. V očiach ti zahrali iskričky. Pochopil som aj jemný náznak škodoradosti v kútikoch твоjich očí.

Vďaka bohu za ručné vypisovanie tlačív. Inokedy pri ňom chytám stav, ktorý sa raz skončí reportážou vo

večerných správach završenou vetou: „A potom obrátil zbraň proti sebe.“

Tentoraz som si to užíval. Mal som čas si ňa podrobnejšie prehliadnuť. Krásne, jemné prsty s vkusne nala-kovanými nechťami zvierali kmitajúce gulôčkové pero, ktoré nahradilo atramentové zásobníky tlačiarne (napo- kon si predsa len musela niečo vypísať aj ty). Vlasý ma- li presne takú dĺžku, s akou je žena spokojná, no stále existovalo zopár neposlušných pramienkov, ktoré sa nie a nie zaradiť za ucho a padali pred tvár.

Milujem ten automatický pohyb ruky, keď si žena upraví neposlušné vlasy. A v tvojom podaní mal navyše zvláštnu ladnosť. Môj už i tak profesionálne neakcep- tovatelný úsmev sa rozširoval. Pomaličky, no až do ka- tegórie prihlúply.

To si si pre zmenu všimla ty a hra bola na svete. Stol- nouúsmevový tenis nad registračným formulárom. Bolo to... Prijemné. Áno, myslím, že to je to pravé slovo.

Rozlúčili sme sa a odišla si. Navzájom sme na seba zabudli. Ako na desiatky ďalších predtým. Ako na de- siatky ďalších potom. No tentoraz s úsmevom.

NÁHODNÉ STRETNUTIE

Prešlo niekoľko dní, kým nastal jeden výnimočný. Kolega takým zvykne vravieť: „Boha, toto je taký deň, že ten už včera začal zle!“

(Prečo mi až teraz dochádza, že vždy, keď som mal zlý deň, zjavila si sa ty? Bola si môj anjel strážny či diabol predznamenantujúci skazu? No nič, poďme radšej ďalej.)

Celú noc som takmer nespál.

(Jasné, že bol spln, hoci ani dať si kávu o siedmej večer by som nezaradil k mojím najbystrejším nápadom.)

Ráno som sa zobudil s náladou, že keby so mnou niekto býval, na počkanie mu vyhryznem hrtan. Dvestojednotka prišla, ako inak, plná vrakunských sardíniiek a už pri nastupovaní som vedel, že neprídem len o svoj prídel kyslíka a celý osobný priestor, ale aj o zlomok poctivosti. Šéfka mala v ten deň svoju buďteradiževásvšetkýchnevyrazím náladu, čo sa odrazilo aj na inak dobrej atmosfére v kolektíve. V ten deň som navyše slúžil za stolom hoto-vostných a platobných operácií, ktorý sa pýši najvyšším podielom intelektuálnych akrobatov spomedzi celej klientely. A ako posledný bonus som zaskakoval dve hodiny za

kolegyňu, lebo jej ochorelo dieťa. Takže keď som o šiestej zamykal pobočku, mal som chuť niekomu ublížiť.

Energia mi ostala už len na návštevu potravín. Tak som si ulovil niečo na večeru a postavil sa do zástupu podobne životom potešených ľudí. Nákupný košík som kopal pred sebou, ruky zarazené hlboko vo vreckách, aby niekomu neublížili. Odrazu sa spoza mňa ozval ženský hlas.

„Prepáčte, mám iba dve veci a strašne sa ponáhľam. Nemohla by som vás predbehnúť?“

Tak.

A to bol rozsudok smrti.

Zovrel som päste a veľmi pomaly som sa otočil. Zuby som zatínal tak, až mi belela sánka. Keď som dokončil polkruh, stála si tam ty. Ostal som taký prekvapený, že som zabudol na trinásť inovatívnych spôsobov úmrtia, čo som vymyslel za posledné dve sekundy. Dokonca povolili päste aj zuby.

Podľa tvojej tváre som usúdil, že to prekvapilo aj teba. Nevedel som však podľa tvojho výrazu odhadnúť, či si sa zľakla záblesku násilia v mojich očiach, alebo ťa prekvapilo moje prekvapenie. Alebo si jednoducho katalogovala tvár, čo si odniekiaľ poznala, no v tej chvíli si ju nevedela zaradiť. Tvoje zaváhanie mi stačilo na to, aby som preformuloval svoje starostlivo pripravené *Zomri!* na čosi spoločenskejšie.

„Ale! Dobrý podvečer prajem, slečna!“

„D-dobrý,“ vyjachtala si. Postrehol som, že spínač v tvojej hlave zapadol na miesto a v očiach sa ti rozjasnilo. Spoznala si ma.

„Viete čo? Že ste to vy a že mám dnes mimoriadne dobrú náladu, tak vás nepustím,“ oznámil som veselo. Kde sa to vo mne zobralo, netuším. (Tá náhla veselosť, nie tá odpoveď – podobné kraviny vravievam odjakživa.) „Aspoň sa budem môcť niekoľko sekúnd s vami rozprávať!“ dodal som radostne. Už-už by si sa usmiala aj ty, keď si pochopila, že ide o vtip, ale zaskočila ťa moja druhá otázka: „Aký je váš sen?“

„Prosím?“ zaznelo rozpačito. Chvíľu sa v obchode ozýval iba klasický zvuk skenovania čiarových kódov.

„No,“ spustil som popritom, ako som vykladal svoj tovar na pás. „Na otázku Ako sa máte, vám človek zvyčajne nedá úprimnú odpoveď. Buď je ohľaduplný a nechce vás zaťažovať, alebo je úprimný a povie vám niečo, čo vyvolá ďalšie otázky. Počasie zo zásady nepreberám,“ povedal som a zachytil som pomaranč padajúci z pultu. „Váš sen mi však o vás povie viac než informácia, ako ste sa tu ocitli, kam máte namierené alebo aké zamestnanie vykonávate.“ Položil som na pás koriander a reďkovky a označil úlovok za svoj všemocným plastovým oddeľovačom nákupov. „Takže?“ spýtal som sa a obrátil som sa k tebe.

„Mhm,“ vyšlo z teba, keď si neprítomne položila svoje dve veci na pult, zatiaľ čo si rozmýšľala nad niečím úplne iným. Nechal som ti čas. Človeku stačí dať šesť sekúnd, potom už neznesie to ticho a príde s odpoveďou (akoukoľvek). A ja som mal na páse dosť tovaru.

„Cestovanie!“ oznámila si. „Chcela by som čo najviac cestovať.“

To sa mi páčilo. Už sme mali niečo spoločné.

„Výborne! Všeobecne, či máte na mysli aj niečo špecifické?“

„Chcela by som ísť do nejakej exotickej krajiny, ale zatiaľ som sa neodvážila.“

Super, pomyslel som si. Išiel by som tiež.

„To je skvelé,“ oznámil som. „Ste na rade.“

„A aký je váš sen?“

Znovu som sa k tebe obrátil. Pokladnička mi práve podávala platobnú kartu. Tou vetou som myslel, že si na rade k pokladnici. Obom nám to došlo v ten istý okamih. Usmiali sme sa. Ja pobavene, ty milo zahanbene. Počkal som, kým zaplatíš.

„Rád by som vydal dve knihy,“ odpovedal som. Pristavila si sa pri mne a začala si si uväzovať šál, šatku či ako sa ten prekliaty doplnok volá.

„Dve? Prečo dve?“

„Myslím, že jedna ešte nič nedokazuje. Môže to byť výstrelok alebo šťastná náhoda. Dve už niečo znamenajú, hoci aj tvrdohlavosť. A je z toho aj dvojnásobná radosť, nemyslíte?“

„Áno, to určite áno,“ odpovedala si mechanicky. Buď si už hlavou bola inde, alebo si nikdy o písaní a vydávaní kníh nepremýšľala.

„Už vás teda nebudem viac zdržiavať. Istotne sa ponáhľate.“

„Áno, prepáčte, už som mala byť na inom mieste.“

„Chápem. V každom prípade som vás rád videl. A želám vám pekný večer!“

„Ďakujem pekne, aj vám!“ Ešte raz som sa na teba usmial, otočil som sa a vykročil. Medzitým si vytiahla telefón a chystala si sa hľadať či písať niečo, čo si chcela už počas čakania v rade. So vzdľahujúcimi sa krokmi som si uvedomil, že moja deštruktívna nálada po celom dni zmizla. Počas niekoľkých minút. A dôvodom si bola ty.

Odrazu mi niečo napadlo. Vnuknutie, že ak sa hneď vtedy otočím, stretnú sa nám pohľady. Tak som sa otočil. Blížil som sa k východu a medzi neposlušnými pramienkami vlasov som zbadal dve krásne oči.

MYSLÍM NA TEBA

Hoci som na teba opäť zabudol, ty si sa ku mne vrátila. Veľmi nenápadne. Prišiel klient, ktorý si vybral rovnaký indexový fond ako ty. Pri vypĺňaní tlačiva som sa na dve sekundy odrazu zastavil. Usmial som sa. Po týždni sa na pobočke opäť pokazila tlačiareň, čo mi ťa znova pripomenulo.

To sa však postupne zhoršovalo. Raz sa otvorili dvere a ja som bol pri tom zvuku presvedčený, že keď zdvihnem zrak, zbadám tvoju tvár s tým krásnym úsmevom. Ale nebola si to ty. Potom som už dvíhal hlavu pri zvukoch posuvných dvier čoraz častejšie, lenže už si sa v nich viac nezjavila. Občas prešla po chodbe pri našom akváriu žena, ktorá sa na teba náramne podobala.

V skutočnosti som si to iba nahováral. Videl som ťa všade, lebo som ťa chcel vidieť. Neviem, prečo to tak bolo. V týchto veciach moja hlava funguje proti mne. Bude mi niečo dookola pripomínať, pokiaľ s tým niečo neurobím. Alebo sa nescvoknem. Keďže scvoknutiu by som sa aspoň do osemdesiatky rád vyhol, rozhodol som sa s tým niečo urobiť.